

Sundsvalls kommun
sundsvalls.kommun@sundsvall.se

2019-05-06
1 (21)
Dnr-SI 2019:1511

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Sundsvalls
Montessoriskola i Sundsvalls kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Sundsvalls Montessoriskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Sundsvalls Montessoriskola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i *flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver systematiskt leda och styra ett strategiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att alla elever oavsett könstillhörighet har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Undervisning

Undervisningen främjar i *flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver i högre grad konkretisera sina mål för undervisningen genom att tydliggöra för eleverna kopplingen mellan lektionernas innehåll och läroplanens och kursplanernas mål och syfte.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i *flera delar* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver säkerställa att lärarna bedriver ett gemensamt arbete för att utveckla förhållningssätt och strategier i syfte att skapa studiero för samtliga elever.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i *låg utsträckning*.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver säkerställa en bredare och djupare analys av omdömen och betyg i syfte att finna avvikelser och eventuella orsaker till dem. Vidare behöver rektorn ge lärare förutsättningar att utveckla samverkan kring bedömning och betygssättning för att kunna kvalitetssäkra sina omdömen och betyg i syfte att säkerställa likvärdighet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 25 oktober 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2019:1511) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i *flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande skäl för bedömning

Rektorn för Sundsvalls Montessoriskola har skapat en grund för utveckling genom att se till att resultat avseende såväl kunskaps- och värdegrundsuppdraget som uppdraget att säkerställa en trygg miljö för elever, följs upp och analyseras. Även rektorns ledning av det pedagogiska arbetet på skolan fungerar väl och sker utifrån ett fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. När det kommer till ledning och struktur kring frågor som rör skolans strategiska jämställdhetsarbete behöver rektorn dock utveckla det ytterligare.

Rektorns ansvar för att följa upp och utveckla undervisningen

Rektorn ser till att skolans resultat följs upp och analyseras. Fyra gånger per läsår sitter respektive arbetslag tillsammans och analyserar kunskapsresultat, både på individ- och gruppnivå i syfte att se styrkor och utmaningar och på så sätt identifiera vad lärarna behöver utveckla ytterligare gällande undervisningen. Rektorn är visserligen inte direkt involverad i det arbetet, men tar del av det genom den skriftliga dokumentationen.

Vidare har rektorn identifierat vissa utvecklingsåtgärder. På skolan finns många elever med särskilda behov och det har gjort att rektorn har sett ett behov av att förändra elevhälsoarbetet. Enligt den inskickade ledarplanen har ett av skolans prioriterade områden varit att elevhälsan ska arbeta mer förebyggande istället för åtgärdande. Den förändring som rektorn drivit igenom för att uppnå ett mer förebyggande arbete är att elevhälsan träffas oftare och att de har ett större fokus på hela klasser istället för på

individer. En del i elevhälsoarbetet är även ett samarbete med SPSM som ger stöd till lärare i hur de kan arbeta med elever med särskilda behov. När rektor varit ute på lektionsbesök har hon sett ett behov av att göra lärmiljön mer tillgänglig och därför ska personalen till hösten arbeta med Skolverkets material kring Specialpedagogik för lärande.

I det systematiska kvalitetsarbetet har det framkommit att matematikresultaten är ett problem vilket ledde till att rektorn tillsatte en matematikgrupp bestående av lärare som undervisar i matematik på de olika stadierna. Gruppen arbetar med att skapa en röd tråd i matematikundervisningen genom alla stadierna. Behovet av det har de bland annat sett genom arbetet med den diagnosplan gällande läsa, skriva och räkna som skolan arbetar efter.

Rektorns ledning och organisering av det pedagogiska arbetet

Granskningen visar att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet. Det finns en tydlig mötesstruktur där det är tydligt i vilka forum olika frågor ska avhandlas. Det finns flera olika forum för personal att mötas, både inom och mellan de olika stadierna och personalgrupperna. Det som förenar lärarna på skolan är den gemensamma Montessoripedagogiken vilket innebär att lärarna har samma grundsyn, något som rektorn menar är det som förenar lärargruppen. Många i personalen för även fram att det är en liten skola med korta beslutsvägar vilket underlättar samarbetet. Trots det framkommer det i flera intervjuer att skolan i praktiken består av tre skolor i en, det vill säga att den är uppdelad i låg-, mellan-, och högstadiet och att det inte är så mycket utbyte däremellan. Visserligen uppger lärare att det finns forum där personal kan mötas. De har bland annat träffar kring Montessoripedagogiken, men utöver det finns inte något riktigt samarbete för att skapa en gemensam skola. Rektorn pekar på att det är viktigt att skapa mer förståelse för varandras verksamheter och arbetsbörda mellan de olika stadierna. Att eleverna ska känna igen sig hela vägen genom skolan menar rektorn är viktigt och ser ett behov av att arbeta mer med det. Det finns exempelvis ett arbete med att ta fram gemensamma planeringsdokument från årskurs 4 och uppåt och tanken är att de ska vara i bruk innan sommaren.

Vidare visar granskningen att det finns en organisation för att ta hand om obehöriga lärare så att de får den stöttning de behöver, såväl av rektor som av behöriga lärare. Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2018/19 så är andelen behöriga lärare på Sundsvalls Montessoriskola i princip på samma nivå som riket i stort, 71,7 procent (riket 71,4 procent). Som ett exempel på hur skolan arbetar kan nämnas att en behörig lärare vid tiden för Skolinspektionens besök nyligen hade slutat och ersatts med en

obehörig. Den obehöriga läraren fick auskultera i en vecka hos läraren som skulle sluta för att sätta sig in i arbetet.

Rektorns styrning av skolans arbete med jämställdhet

Granskningen visar förvisso att det finns ett aktivt värdegrundsarbete men att det inte specifikt är inriktat mot jämställdhet. Rektorn uppger att hon inte har hunnit med att starta ett jämställdhetsarbete då hon är relativt ny på skolan, men säger att hon har planer på att starta ett sådant arbete. Samtidigt framkommer i intervjuer att det finns en viss medvetenhet kring jämställdhetsfrågor hos personalen och exempel på att enskilda personer arbetar med det finns men att det då sker på eget initiativ. Exempelvis säger skolsköterskan att hon brukar titta på om det finns skillnader mellan flickors och pojkars förutsättningar, men att hon inte sett några generella skillnader. I intervju med elever framkommer att de uppfattar skolan som rättvis och att elever inte behandlas olika beroende på könstillhörighet.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att rektorn i *flera delar* leder och styr skolans utveckling av undervisningen, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver systematiskt leda och styra ett strategiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att alla elever oavsett könstillhörighet har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar att skolans jämställdhetsarbete behöver utvecklas till ett mer systematiskt och strategiskt arbete som leds av rektorn. Ett jämställdhetsarbete är en förutsättning för att alla elever ska lyckas i skolan och därmed är det viktigt att det är levande och synligt på skolan. Enligt läroplanen har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas mot de nationella målen och har ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Skolinspektionens granskning visar att det finns en viss medvetenhet om jämställdhetsfrågor på skolan och att vissa insatser görs. Dock är dessa insatser upp till varje enskild individ att genomföra, och inte en del av ett systematiskt och strategiskt arbete. Det innebär att det är svårt att följa upp arbetet och att få en överblick över vad som görs. Det riskerar även att bli personbundet och att endast vissa elever omfattas.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn, i syfte att leda och styra det systematiska jämställdhetsarbetet, skapar en medvetenhet hos all personal för hur de ska arbeta för att utbildningen ska vara jämställd. Exempelvis bör en djupare gemensam analys göras av skillnader i flickors och pojkars resultat för att få en förståelse kring vad skillnaderna eventuellt kan bero på. Vidare bör lärarna tillsammans reflektera över om det finns något i undervisningens karaktär som gör att skillnader i kunskapsresultat mellan könen uppstår.¹ Det kan till exempel handla om hur rektor följer upp de moment som ges inom ramen för kursplanens centrala innehåll, både avseende sakinnehåll och undervisning.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i *flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande skäl för bedömning

Lärarna har ett tydligt elevfokus som visar sig genom höga förväntningar på eleverna samt att lärarna överlag stimulerar och utmanar elever oavsett hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling. Vidare görs elever delaktiga i planeringen av undervisningen och i sitt eget lärande. Undervisningen är även relativt strukturerad och varierad och sker till stor del med ett aktivt lärarstöd, men lärare behöver arbeta för att ytterligare tydliggöra undervisningens syften och mål för eleverna.

¹ SOU 2009:64, *Flickor och pojkar i skolan – hur jämställt är det?*

Individanpassad undervisning – stimulans och utmaning

Granskningen visar att lärarna har höga förväntningar på eleverna och uppmuntrar elever när de gör något bra. Vidare stimuleras och utmanas eleverna oavsett hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling. På Sundsvalls Montessoriskola har alla elever på låg- och mellanstadiet mer eller mindre individuella planeringar och i klassrummen finns mycket färdigt material på olika nivåer. Det innebär att lärarna har möjlighet att anpassa uppgifter utifrån var eleven befinner sig kunskapsmässigt för att på så sätt både stimulera och utmana eleverna. Lärarna för de lägre årskurserna säger i intervju att det faktum att det finns en förberedd miljö gör att det blir lätt att möta eleverna på deras nivå. Även på högstadiet har eleverna till viss del individuell planering, om än inte i samma omfattning som på de lägre stadierna. På Sundsvalls Montessoriskola är mycket av undervisningen även indelad stadiervis. Det i kombination med stor del individuell planering gör att eleverna har stor möjlighet att få utmaning på rätt nivå. Exempelvis säger lärare att de ger elever uppgifter tänkta för en högre eller lägre årskurs. Skolinspektionen observerar några tillfällen då elever vill ha mer utmaning vilket läraren bemöter genom att antingen ge eleven mer utmaning på en gång eller genom att säga att nästa uppgift kommer bli svårare.

Elevers delaktighet i sitt eget lärande och undervisning

Eleverna på Sundsvalls Montessoriskola ges stort ansvar för sitt eget lärande. I de lägre åldrarna handlar det mest om att de väljer i vilken ordning de gör de olika uppgifterna som läraren planerat, men till viss del även om hur de ska arbeta med olika moment och vad de ska göra. Med stigande ålder får eleverna ta mer ansvar för sin planering, på högstadiet förväntas de ta ansvar och under arbetspassen arbeta med de uppgifter som lärarna ger dem i lärplattformen. Även om de flesta elever klarar att ta ansvar så kan ansvaret för en del elever bli för stort uppger lärare och rektorn. I sådant fall får de olika typer av anpassningar, exempelvis får de stöd av specialpedagog eller en lärare. Något som även bekräftas av Skolinspektionens observationer.

Andra sätt elever på Sundsvalls Montessoriskola görs delaktiga i sitt lärande är genom övningar och frågor utan givna svar. Skolinspektionen observerar flera tillfällen då elever får resonera sig fram till svar, exempelvis är den vanligaste formen av hjälp som eleverna får att läraren resonerar med eleven så att hen själv kommer med svaret. Även vid genomgångar är det vanligt att läraren ställer resonerande frågor till eleverna, till exempel får elever hjälpas åt att fylla i en tankekarta kring ett ämne de ska arbeta med och tillsammans lösa ett matematiskt problem.

Lärare berättar i intervju att de brukar låta elever utvärdera undervisningen, dels efter varje vecka, dels efter varje tema. Eleverna bekräftar att de får vara med och tycka till

om temat. Skolinspektionen observerar dock få lektioner där eleverna får utvärdera lektionen.

Aktivt lärarstöd samt varierad och målfokuserad undervisning

Överlag får elever på Sundsvalls Montessoriskola stöd från sina lärare. I intervju säger elever förvisso att det kan vara svårt att få hjälp av vissa lärare, men att de då pratar med en annan lärare även om det inte är säkert att den kan svara. Det varierar i vilken omfattning lärare går runt till eleverna och ser om de kommit igång, och på flera lektioner observerar Skolinspektionen elever som långa stunder inte arbetar med skoluppgifter. Lärare uppger att Montessoripedagogiken bygger på att eleven ska hitta sin egen "bubbla" och det är anledningen till att lärare inte ska störa eleverna genom att fråga dem om hur det går, de ska bara gå till eleverna när de själva ber om hjälp. På arbetspassen på högstadiet arbetar elever med olika ämnen och det är inte säkert att ämnesläraren är på plats där eleven är. När Skolinspektionen observerar arbetspass är de uppdelade efter årskurs, men lärare och elever berättar i intervju att arbetspassen brukar vara åldersintegrerade och att de olika lärarna då går runt till de olika grupperna och kan hjälpa eleverna vid behov.

Vidare möter eleverna en undervisning som till viss del är varierad utifrån arbetssätt och arbetsform. Det framkommer i intervjuer att det överlag är en blandning av olika arbetsformer och arbetssätt, bland annat säger elever att de jobbar såväl i par och grupp som individuellt. Lärarna på högstadiet framhåller att en nyckel till att få elever intresserade är att variera undervisningen. Dock arbetar eleverna på de lektioner som Skolinspektionen observerar främst med individuellt arbete, även om det också förekom någon gruppdiskussion och pararbete.

Undervisningens mål och syfte är ofta otydlig för eleverna på Sundsvalls Montessoriskola. Elever uppger i intervju att det är väldigt tydligt vad de ska göra, men inte alltid vad de ska lära sig eller varför de ska lära sig det. Lärare i de lägre årskurserna uppger att de pratar om det med eleverna. Några lärare i de högre årskurserna säger att de ger den informationen både muntligt och skriftligt samt att de försöker göra en koppling till verkligheten. Rektor säger att det finns lärare som arbetar aktivt med att tydliggöra syftet men att kanske inte alla gör det. Visserligen förekommer det att elever får matriser med förenklade kunskapskrav för uppgiften på de lektioner som Skolinspektionen observerar, men det är enbart vid några få tillfällen som läraren nämner syftet med uppgiften, i något fall nämns målen med uppgiften.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i *flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Undervisning, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver i högre grad konkretisera sina mål för undervisningen genom att tydliggöra för eleverna kopplingen mellan lektionernas innehåll och läroplanens och kursplanernas mål och syfte.

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen på Sundsvalls Montessoriskola inte tillräckligt tydliggör för eleverna vilka syften och mål olika arbetsmoment eller aktiviteter har. I granskningen framkommer att flera lärare på olika sätt försöker att få elever att förstå syftet med det som de arbetar med, men att elever trots det är osäkra på varför de ska lära sig olika saker. Enligt läroplanen ska läraren få eleven att uppleva att kunskap är meningsfull och en förutsättning för att något ska vara meningsfullt är att det är tydligt varför det ska göras. Att läraren på ett tydligt sätt förmedlar syftet med undervisningen blir därför väldigt viktigt.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att alla lärare på skolan tydliggör syfte och mål med olika arbetsmoment för eleverna. Det gäller för läraren att konkretisera målet så att eleverna förstår syftet med aktiviteten och vilka kunskaper som det är tänkt att den ska utveckla. Läraren bör ha en så tydlig idé om vad syftet är så att det kortfattat och på ett begripligt sätt går att förmedla till eleven utan att citera kursplaner och kunskapskrav.² Syftet går att presentera på olika sätt och vid olika tillfällen, för ett arbetsmoment som sträcker sig över en längre tid än en lektion måste inte syftet med nödvändighet presenteras vid varje tillfälle då eleverna arbetar med det. Det viktiga är att syftet är tydligt för eleven, vilket i sin tur naturligtvis kan innebära att eleverna behöver bli påminda under arbetets gång.

² Att följa lärande – formativ bedömning i praktiken, Lund: Studentlitteratur; Håkansson & Sundberg 2012.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i *flera delar* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande skäl för bedömning

Personalen på Sundsvalls Montessoriskola bedriver ett medvetet arbete för att skapa en trygg miljö för eleverna. Vidare bedriver personal även ett arbete för att skapa studiero, men det behöver utvecklas så att samtliga elever kan få studiero.

Arbete för att skapa trygghet

Granskningen visar att personalen arbetar förebyggande för att skapa en relation mellan elever och personal för att genom det skapa en trygg miljö för eleverna. Skolans organisation av undervisningen innebär långa arbetspass där elever förväntas ta mycket eget ansvar och många gånger sitter elever utspridda i olika rum utan uppsikt av läraren. Visserligen skulle det kunna utgöra en risk för tryggheten, men granskningen visar att så inte är fallet. I samtliga intervjuer och i den inskickade dokumentationen framkommer att det överlag är en trygg miljö på skolan och att en bidragande orsak är de goda relationerna mellan personal och elever. Något som även bekräftas av de observationer Skolinspektionen gör. Lärarna säger i intervjuer att de bland annat jobbar med samarbetsövningar, och på lågstadiet så pratar lärarna med eleverna om eventuella incidenter varje vecka. En annan bidragande orsak till att det är en trygg skola är att lärarna försöker hitta det positiva som eleverna gör och förstärka det för att på så sätt sända signaler om vad som är ett önskvärt beteende. Att skolan arbetar mycket åldersblandat får också en effekt på tryggheten, elever lär känna både äldre och yngre elever vilket gör att de känner sig tryggare.

Arbete för att skapa studiero

Granskningen visar att det i viss utsträckning förekommer ett samlat arbete med att skapa studiero på skolan. Det varierar dock mellan lektioner huruvida det råder studiero eller inte. I intervjuer framkommer att det för det mesta råder studiero på lektioner och att eleverna oftast kan koncentrera sig på arbetet, men att det varierar. Personal uppger att det generellt är bättre studiero i de lägre årskurserna än i de

högre, något som även bekräftas av Skolinspektionens observationer. Lärare i de lägre årskurserna uppger att de ständigt arbetar med att få till arbetsro. Som exempel ges bland annat att eleverna får ta "körkort" i att ställa upp stolen och att de får träna på hur de går runt i klassrummen utan att störa de andra.

Granskningen visar vidare att personalen har satt upp gemensamma ordningsregler som lärarna tar upp med eleverna vid varje terminsstart. Därutöver har varje stadie egna trivselregler som eleverna är med och bestämmer. Dock så varierar graden av tillämpning av ordningsreglerna mellan lärare. Elever säger att lärare inte alltid uppmärksammar att det blir högljutt, och att det ibland dröjer innan läraren reagerar. På de lektioner som Skolinspektionen observerar varierar metoderna för hur lärarna försöker återställa studieron; någon lärare plingar i en klocka, någon knäpper med fingrarna och ytterligare någon säger åt eleverna att vara tysta, i några fall gör läraren ingenting. Elever uppger att bestämda platser gör att det blir lugnare på lektionerna. Lärarna säger att eleverna oftast, men inte alltid, har bestämda platser.

Av den inskickade dokumentationen och i intervjuer framkommer att inga särskilda insatser för att förbättra studieron har gjorts, istället hänvisas till att Montessoripedagogiken skapar ro genom det dagliga arbetet. Dock gör de långa arbetspassen att vissa elever inte klarar att hålla fokus vilket leder till att de går runt och gör annat än skolarbete. Förvisso säger elever i intervju att de inte störs av att andra elever går runt eftersom de är så vana vid det. Skolinspektionen observerar dock vid flera tillfällen elever som stör andra elever. I flera fall uppmärksammas det inte alls av läraren.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i *flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Trygghet och studiero, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver säkerställa att lärarna bedriver ett gemensamt arbete för att utveckla förhållningssätt och strategier i syfte att skapa studiero för samtliga elever.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en studiemiljö som präglas av trygghet och studiero. Granskningen visar att lärarna

bedriver ett visst arbete för att skapa studiero på Sundsvalls Montessoriskola men att det behöver utvecklas så att samtliga elever kan få studiero.

Granskningen visar vidare att personalen på skolan inte tillräckligt reflekterar över studieron och att det finns en tendens att tro att personalens grundsyn och pedagogik leder till att elever får studiero. Överlag är det förvisso en lugn miljö på skolan, men det finns även flera exempel på att elever inte kan ägna sig åt skolarbete på grund av att andra elever stör ordningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att skapa förutsättningar för att lärarna kan bedriva ett gemensamt arbete kring att uppnå studiero för samtliga elever. Det finns flera väl fungerande forum på skolan där arbetet med studiero skulle kunna bedrivas. Lämpligen bör dock arbetet ske både inom och mellan arbetslagen så att det finns en gemensam hållning över hela skolan. Det handlar inte nödvändigtvis om att alla lärare agerar på exakt samma sätt, men rimligen bör elever känna igen sig och veta vad som är tillåtet och inte oavsett vilken lärare de har. Med fördel kan även eleverna själva inkluderas i arbetet med studiero. Som hjälp i arbetet med att skapa studiero kan Skolverkets självskattningsverktyg "Koll på studiero" med tillhörande stödmaterial användas.³

³ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/koll-pa-studiero>

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20a § skollagen

9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i *låg utsträckning*.

Sammanfattande skäl för bedömning

Rektorn analyserar i viss mån skillnader i betyg och omdömen i syfte att säkerställa att lärare gör bedömningar och sätter betyg på ett likvärdigt sätt. Lärare ges även vissa förutsättningar att samverka kring bedömning och betygssättning på ett sätt som säkerställer en likvärdighet i bedömningen, men det är ett arbete som behöver utvecklas vidare.

Uppföljning och analys av lärarnas bedömningar och betygssättning

Granskningen visar att rektorn gör vissa analyser av skillnader i omdömen och betyg, dock säger rektorn i intervju att hon inte har tittat på skillnader mellan flickors och pojkars resultat. Lärare på högstadiet uppger även i intervju att de suttit med rektorn och diskuterat avvikelser i betyg. Bland annat analyserar rektorn resultat på nationella prov och slutbetyg och säger sig ha funnit att det i vissa fall finns orsaker till varför det ser ut som det gör. Av den inskickade dokumentationen framgår att rektorn anser att skillnader i slutbetyg i årskurs 9 och resultat på nationella prov beror på att skolan har många elever med anpassningar. Samtidigt säger rektorn i intervju att det finns skillnader mellan nationella provresultat och betyg som behöver undersökas vidare. I den officiella statistiken för läsåret 2017/18 framkommer dock att det på Sundsvalls Montessoriskola i årskurs 9 generellt är mindre skillnad mellan slutbetyg och resultat på nationella proven än i riket.⁴ Relationen mellan terminsbetygen i årskurs 6 och resultaten på nationella proven är i stort sett jämförbar med den i riket, med en tendens till att terminsbetygen ligger närmare resultaten på nationella proven jämfört

⁴ Andelen elever med högre betyg i engelska är på skolan 3,7 procent jämfört med rikets 13,0, dock finns inga elever med lägre betyg på skolan jämfört med 13,9 procent i riket. I svenska är motsvarande siffror 18,5 procent högre (riket 28,7) och 11,1 procent lägre (riket 10,6). I matematik saknas officiell statistik för 2017/18.

med riket.⁵ I statistiken för läsåret 2016/17 syns större skillnader mellan betyg och resultat på nationella prov. Dock ser det läsåret ut att vara ett undantag, sett över en längre tid är skillnaderna i stort sett jämförbara och i några fall även mindre än i riket.

Förutsättningar för att säkerställa likvärdig bedömning

Vidare visar granskningen att lärare har vissa förutsättningar att samverka kring bedömning och betygssättning. Rektorn säger i intervju att bedömning och betygssättning inte har varit ett prioriterat utvecklingsområde under det senaste året men att det är ett område som skolan måste fördjupa sig i. På skolan finns en diagnosplan för läsa, skriva och räkna där det är tydligt vad som ska göras i respektive årskurs och när under året det ska göras. Framförallt i de lägre årskurserna görs mycket bedömning tillsammans och lärarna diskuterar bedömning med varandra. Alla nationella prov sambedöms genom att de delar upp proven och pratar om de prov som de anser är gränsfall. Även på högstadiet sambedömer lärarna de nationella proven, då främst uppsatsdelarna som läses av flera lärare utan att de på förhand känner till varandras bedömningar.

Rektorn uppger att när det kommer till de nationella proven så finns det en organisation för att sambedöma, men att de behöver utveckla det ytterligare så att det i högre grad även innefattar andra bedömningstillfällen under året. På grund av att skolan är så liten ser rektorn ett behov av att samarbeta med andra skolor för att få en likvärdighet mellan skolor och inte bara inom skolan.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i *låg utsträckning* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Bedömning och betygssättning, och utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

⁵ Andelen elever med högre betyg i engelska är på skolan 9,5 procent jämfört med rikets 6,1, andelen elever med lägre betyg på skolan är 14,3 procent jämfört med 13,9 i riket. I matematik är motsvarande siffror 9,5 procent högre (riket 22,9) och 4,8 procent lägre (riket 4,8). I svenska är motsvarande siffror 4,8 procent högre (riket 18,1) och 0 procent lägre (riket 11,3)

- Rektorn behöver göra en bredare och djupare analys av omdömen och betyg i syfte att finna avvikelser och eventuella orsaker till dem. Vidare behöver rektorn ge lärare förutsättningar att utveckla samverkan kring bedömning och betygssättning för att kunna kvalitetssäkra sina omdömen och betyg i syfte att säkerställa likvärdighet.

Granskningen visar att rektor har identifierat att ett utvecklingsarbete kring bedömning och betygssättning behöver inledas på Sundsvalls Montessoriskola. Rektorn gör förvisso en viss analys av avvikelser, men granskningen visar att den kan göras både djupare och bredare. Bland annat bör en analys av flickors och pojkars resultat göras. Många lärare för diskussioner kring bedömning med kollegor och det finns en kultur av att sambedöma framförallt i de lägre åldrarna. Dock så kan det här utvecklas ytterligare för att även innefatta andra bedömningstillfällen än nationella prov och om möjligt även inkludera lärare från andra skolenheter.

Bedömning och betygssättning är ett komplext hantverk som kräver att lärarna inte lämnas ensamma i arbetet. När det är dags för betyg behöver lärarna analysera och värdera hur relevant och rättvisande bild olika underlag ger av elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Då är det viktigt att lärarna ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin betygssättning, dels i relation till de nationella styrdokument, dels med varandra. Lärarna behöver också ges möjlighet att samverka inom skolan, och vid behov även mellan skolor. Rektorn har en betydelsefull roll i att se till att lärare har tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevers kunskap vid betygssättning.⁶

Rektorn bör, tillsammans med lärarna, följa upp betyg och resultat på nationella prov inom skolenheten så att det vid behov blir möjligt att sätta in insatser som skapar förutsättningar för mer rättvisande och likvärdiga betyg. Vidare bör rektorn se till att det finns förutsättningar att fördjupa analysen inom den egna skolenheten, för att kunna följa upp och analysera betygen inom och mellan ämnen och elevgrupper. Utöver avvikelser mellan olika undervisningsgrupper kan det även handla om att ta reda på om det finns samband mellan avvikelser och till exempel kön eller

⁶ Skolverket allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2018:247) *Betyg och betygssättning*, Stockholm: Fritzes.

socioekonomiska faktorer. Om avvikelser förekommer behöver rektorn undersöka om dessa är motiverade eller inte.⁷

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn på ett systematiskt sätt följer upp och analyserar lärarnas bedömning och betygssättning ur ett likvärdighetsperspektiv för att kunna säkerställa en rättvis bedömning och betygssättning av god kvalitet. Detta arbete kan exempelvis omfatta jämförelser av skillnader i bedömningar eller betyg i olika ämnen och årskurser samt jämförelser av resultaten på nationella ämnesprov och betyg. I arbetet behöver rektorn diskutera resultatet av analysen med lärarna.

Skolinspektionen rekommenderar vidare att rektorn tillsammans med lärarna utvecklar formerna för samarbete kring bedömning och betygssättning inom skolan men även med andra skolor. Som stöd i arbetet kan personal använda sig av Skolverkets allmänna råd om betyg och betygssättning.⁸

På Skolinspektionens vägnar

X Veronica Bonivart Säfström

beslutsfattare
Signerat av: Veronica Bonivart Säfström

X Mattias Ryd

föredragande
Signerat av: Mattias Ryd

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

I handläggningen av ärendet har även utredare Anna Tegström och jurist Caroline Rönnegård medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 11 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektor leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 12 mars 2019 och den 14 mars 2019. Besöket genomfördes av Mattias Ryd och Anna Tegström.

Sundsvalls Montessoriskola F-9 är en kommunal skola med Montessoripedagogiken som grund. Skolan bedriver verksamhet från förskoleklass till och med årskurs 9, i samma lokaler bedrivs även fritidsverksamhet. Vid tiden för Skolinspektionens granskning finns det cirka 200 elever i årskurs 1-9.